

Vezetői összefoglaló

A regionális üzleti klíma átfogó értékelése

A Subnational B-READY az Európai Unióban (EU) sorozat a Világbank által az Európai Bizottság Regionális és Várospolitikai Főigazgatóságával (DG REGIO) partnerségben vezetett projekt, amelynek célja az üzleti környezet értékelése és javítása az EU különböző régióiban. Idén a Subnational B-READY sorozat hat uniós tagállam – Bulgária, Horvátország, Magyarország, Portugália, Románia és Szlovákia – 40 városára terjed ki, 36 európai régiót lefedve. Ez a szakasz a Világbank korábbi, 2017 és 2022 között ezekben az országokban végzett regionális tanulmányaira épül. A korábbi „Subnational az EU” jelentések az üzleti környezetet értékelték Bulgáriában, Magyarországon és Romániában (2017), Horvátországban, a Cseh Köztársaságban, Portugáliában és Szlovákiában (2018), Görögországban, Írországban és Olaszországban (2020), Ausztriában, Belgiumban és Hollandiában (2021), valamint Dániában, Finnországban és Svédországban (2022), 16 uniós tagállam 115 helyszínét lefedve. A tanulmányok megalapozták a szabályozási hiányosságok beazonosítását és a legjobb gyakorlatok megosztását az EU regionális gazdasági kohéziójának megerősítése érdekében. A csapat a folyamatos munka keretében indítja a mérések második körét, amely több mint 60 cseh, görög, ír, olasz, lengyel, spanyol és lengyel városra terjed ki. A harmadik forduló 2025-ben kezdődik, és az értékelést több uniós tagállamra is kiterjesztik.

Célkitűzés

A Subnational B-READY tanulmányok elsődleges célja a szabályozási környezet regionális egyenlőtlenségeinek beazonosítása és kezelése, valamint a magánszektor növekedését, a munkahelyteremtést és a fenntarthatóságot elősegítő reformok előmozdítása. A Subnational B-READY sorozat a helyi szintű üzleti környezet szigorú, adatalapú elemzését nyújtja, használható betekintést kínálva a politikai döntéshozóknak. A vállalatok életciklusának kulcsfontosságú területeit vizsgálva – vállalkozás alapítása, vállalkozás helye (beleértve az építési engedélyeztetést, a környezetvédelmi engedélyeztetést és az ingatlanáruházást), közüzemi szolgáltatások (áram, víz és internet), vitarendezés és vállalati fizetéképtelenség – a jelentés útitervet kínál a vállalkozásokat helyi szinten közvetlenül érintő adminisztratív folyamatok és szabályozási kere-

tek javítására, a következő hét magyar városban: Budapest, Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Szeged és Székesfehérvár.

Célközönség

Ez a Subnational B-READY jelentéssorozat széles közönséget céloz meg, a nemzeti és helyi kormányzati tisztviselőktől kezdve a magánszektor érdekelt felein át a fejlesztési ügynökségekig, a politikai döntéshozóig és a kutatókig. Az eredmények célja segíteni ezeket a csoportokat a legjobb gyakorlatok beazonosításában, a szabályozási szűk keresztmetszetek csökkentésében, valamint a régiók közötti egységesebb és hatékonyabb üzleti környezet kialakításában. Emellett az összegyűjtött adatokat a helyi önkormányzatok hatékony eszközként használhatják fel a teljesítmény összehasonlítására és időbeli nyomon követésére, nemcsak a nemzeti normákhoz képest, hanem nemzetközi viszonyításban is. Az alapul szolgáló átfogó, országspecifikus adatkészletek bőséges lehetőséget nyújtanak a magánszektor fejlődésének és növekedésének további kutatására.

A regionális adatok jelentősége

A regionális dinamika ismerete lehetővé teszi, hogy egy gazdaság befogadóbb és fenntarthatóbb növekedést érjen el. A Subnational B-READY jelentések a kormányok rendelkezésére bocsátják a célzott reformok megtervezéséhez szükséges bizonyítékokat, lehetővé téve a régiók számára az üzleti környezetük javítását és a teljesítménybeli különbségek áthidalását. Remény szerint a legfontosabb megállapítások a magasan teljesítő városokban megfigyelt bevált gyakorlatok terjesztésével ösztönzik majd a régiók közötti tudásátadást. A várakozásoknak megfelelően a legjobb gyakorlatok megosztása régiók közötti fejlesztésekhez vezet, ami végső soron az egész EU versenyképességét ösztönzi.

Az eredmények és a fejlesztendő területek kiemelésével ezek az értékelések a nemzeti és regionális politikai döntéshozókat kívánják támogatni az érdemi reformok előmozdításában. A projekt így példázza a Világbank és a Regionális Politikai Főigazgatóság közös elkötelezettségét az EU-n belüli gazdasági kohézió és ellenálló képesség szigorú elemzések és tényeken alapuló politikai ajánlások révén történő erősítése mellett.

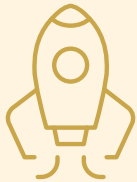
Főbb megállapítások

- ▶ A tanulmányban vizsgált hét magyar város különböző területeken rendelkezik erősségekkel. Miskolc két területen is élen jár (vitarendezés és vállalati fizetéseképtelenség). Az építkezésekhez és ingatlanátruházáshoz (vállalkozás helye) szükséges építési és környezetvédelmi engedélyek beszerzése Budapesten a legkönnyebb, a közüzemi szolgáltatások (áram, víz és internet) terén pedig Debrecen vezet. Győr, annak ellenére, hogy egyik területen sem teljesíti az élen, három témakörben is a második helyen végzett (vállalkozás helye, közüzemi szolgáltatások és vállalati fizetéseképtelenség).
- ▶ A városok teljesítménye területenként jelentősen eltérő. Budapesten például van mit javítani a vállalkozások fizetéseképtelensége, a közüzemi szolgáltatások és a vitarendezés terén. Debrecen a második legalacsonyabb pontszámot kapta vállalkozás helye terén. Pécs és Szeged jó teljesítményt mutatott a vállalkozás helye és a vitarendezés terén, de Pécs lemarad a vitarendezés terén, Szeged pedig mind a vállalkozás helye, mind a közüzemi szolgáltatások terén hátrányban van. Mivel különböző erősségeik vannak, mind a hét városnak van mit megosztania egymással és amit tanulnia egymástól.
- ▶ A magyar városok átlagosan a legmagasabb pontszámot a vállalkozás alapítása és a vállalkozás helye terén szerezték (100-ból 89,9, illetve 83,2). Ezek azok a területek, amelyeken a legkisebbek a városok közötti különbségek, ami azt jelzi, hogy a vállalkozás alapítása, valamint az ingatlanátruházás, és az építési és környezetvédelmi engedélyeztetés – a vállalkozás helye témakör alkotóelemei – a mért régiókban azonos hatékonysággal valósulnak meg.
- ▶ A közüzemi szolgáltatások témakör, amely az áram-, víz- és internetszolgáltatást foglalja magában, a leggyengébb országos átlagpontszámmal rendelkezik (64,8 pont). Az országnak a vitarendezés és a vállalati fizetéseképtelenség témakörökben is van hova fejlődnie, ahol a városok átlagpontszáma 75,6, illetve 79,4.
- ▶ A vitarendezés az a terület, ahol az összes mért területet tekintve a legnagyobb a különbség: a legrosszabbul (Pécs) és a legjobban (Miskolc) teljesítők között nyolc pont a különbség ebben a témakörben.
- ▶ A magyar városoknak a közüzemi szolgáltatások témakörében is van mit tanulniuk egymástól, ahol a legjobban (Debrecen) és a legrosszabbul (Szeged) teljesítő városok között 5,3 pont a különbség.
- ▶ A magyar városok általában jobban teljesítenek a szabályozási keret erőssége (I. pillér) és a működési hatékonyság (III. pillér) terén, ám jelentős kivételt képez a közüzemi szolgáltatások területe, ahol a működési hatékonyság pillér a legrosszabb a mért területek közül.
- ▶ A közszolgáltatások biztosítása (II. pillér) terén hiányosságok mutatkoznak, különösen a vállalkozás helye és a vitarendezés területén. Összefoglalva: annak ellenére, hogy a jogszabályok léteznek, és megfelelnek a nemzetközi bevált gyakorlatoknak, az országban érdemes volna fejleszteni a jogszabályok végrehajtásához szükséges szolgáltatásokat.
- ▶ Habár a magyar városok egységes szabályozási keretrendszer követnek és a közszolgáltatások színvonalá nagyra részét azonos, a szabályozás gyakorlati végrehajtása, valamint a közhivatalok hatékonysága országon belül eltérő értékeket mutat. A tanulmányban elemzett városok közötti eltérések nagyrészt az üzleti szabályozási folyamatok működési hatékonyságában mutatkozó különbségek okozzák, és a III. pillér tekintetében a vállalkozás alapítása kivételével minden témakörben regionális eltérések mutatkoznak.
- ▶ A hét mért városban az építési engedélyezés Győrben a leggyorsabb (76 nap) és Szegeden a leglassabb (122 nap). Hasonlóképpen az ingatlanok nyilvántartásba vétele esetében, ahol a főbb eljárási lépések városonként azonosak, a folyamat lebonyolításához szükséges idő 16 naptól (Székesfehérvár) 55 napig (Szeged) terjed – mely utóbbi érték több, mint háromszor hosszabb az előbbinél. Ennek oka elsősorban az adásvételi okirat földhivatali nyilvántartásba vételéhez szükséges idő.

- ▶ A három mért közüzemi szolgáltatás (áram, víz és internet) esetében az idő, a költségek, valamint a szolgáltatáskimaradások száma és gyakorisága jelentősen eltérő értékeket vesz fel. Miskolcon például 295 napot vesz igénybe az áramszolgáltatás bekötése, míg Budapesten és Győrben több mint két hónappal hosszabb ideig, összesen 360 napig kell várni erre.
- ▶ A két olyan témakörben, ahol a helyi bíróságok döntő szerepet játszanak – vitarendezés és vállalati fizetéseképtelenség – szintén mutatkoznak regionális különbségek. A hét város közül csak Budapesten és Debrecenben van kereskedelmi ügyekre szakosodott osztály a meglévő regionális bíróságokon belül, és a kereskedelmi jogviták rendezéséhez szükséges idő 420 naptól (Szeged) 605 napig (Győr) terjed. A vállalati fizetéseképtelenség tekintetében a regionális különbségek elsősorban a felszámolási eljárásokra vezethetők vissza, mivel a helyi bíróságok eltérő munkaterheléssel és belső szervezeti kérdésekkel szembesülnek.

Fejlesztendő területek

Vállalkozás alapítása

A magyarországi vállalkozások alapításának javítandó területei közé tartoznak többek között a korlátolt felelősségű társaságok induló tőkéjére vonatkozó követelmény eltörlése, a harmadik fél bevonásának opcionálissá tétele, valamint a kereskedelmi kamarai regisztrációs és díjfizetési kötelezettség felülvizsgálata. A minimálistőke-követelmény eltörlése összhangban van a többi uniós országban és világszerte tapasztalható tendenciákkal. A kutatások arra is utalnak, hogy a követelménynek korlátozott értéke van a hitelezők védelme szempontjából. A harmadik fél bevonásának opcionálissá tétele hozzájárulna a regisztrációval kapcsolatos költségek csökkentéséhez, ami különösen a kisebb vállalkozásoknak kedvezne. Végül Magyarország megfontolhatná a kötelező kamarai regisztráció felülvizsgálatát, és ehelyett önkéntes megközelítést alkalmazhatna.

Vállalkozás helye

A környezetvédelmi engedélyeztetési eljárás javítása érdekében elengedhetetlen a bíróságon kívüli vitarendezési mechanizmusok bevezetése, ami egyszerűsítheti a vitarendezést és javíthatja a környezetvédelmi viták kezelésének hatékonyságát. Emellett Magyarország számára előnyös lenne, ha jobban integrálná és megkönnyítené a nyilván-

nosság hozzáférést a környezetvédelmi engedélyeztetési eljáráshoz. Ingatlanátruházás tekintetében elengedhetetlen a földhivatali adatbázisok integrálása más ügynökségek, például a cégbíróság, az adóhatóság és a tényleges tulajdonosi nyilvántartás adatbázisával. Ezen túlmenően Magyarországnak az átláthatóság fokozása érdekében éves statisztikákat kell közzétennie a teljesített tranzakciókról és a földvitákról, valamint nemek szerinti bontásban a tulajdonjogra vonatkozó adatokról. Ezenkívül az országnak hatékony mechanizmusokat kell bevezetnie a földviták rendezésére. Az építési engedélyek tekintetében alapvető fontosságú az építési engedélyekre vonatkozó követelmények és előírások egységesítése, valamint a befejezett építkezések végső ellenőrzésének és jóváhagyásának leegyszerűsítése.

Közüzemi szolgáltatások

A magyarországi villamosenergia-ágazat egyik fő fejlesztési területe az áramcsatlakozások igénylésére szolgáló online platformok bevezetése és megerősítése. Míg egyes városok elektronikus platformokat vezettek be az új csatlakozási kérelmek benyújtására, más városokban ez még nem valósult meg. Ezen túlmenően az online platformok hatékony működéséhez ügyféltámogatás, a platformok működtetésére vonatkozó online iránymutatások biztosítása és tudatosságnövelő kampánynak kellene, hogy társuljon. A statisztikák gyűjtése és közzététele révén az átláthatóság

és az elszámoltathatóság további fokozására van szükség. Az adatvezérelt jelentéstétel segíthet a vállalkozóknak és a közműszolgáltatóknak világos és reális elvárásokat megfogalmazni. Az adatszolgáltatás közvetett elszámoltathatósági intézkedésként is működhetne, mely a közműszolgáltatókat és a közigazgatást a teljesítményük javítására ösztönözné. Végül az áramcsatlakozás kiépítésének hatékonyságát érdemes volna az országban a közös tervezést bevezető jogszabályi keret bevezetésével, az engedélyezési határozatokra vonatkozó szigorúbb határidők előírásával és a kockázatalapú engedélyezési megközelítés elfogadásával növelni.

Ami a vizet illeti, az új vízcsatlakozások kérelmezésének folyamatát országsszerte egységesíteni kell. Szeged egy olyan egyszerűsített megközelítést kínál, ahol a közműszolgáltató a csatlakozási javaslatokat közvetlenül a kérelmezőknek küldi meg az elektronikus platformon, egységesen 15 napos határidővel. A szegedi megközelítés országos szintű bevezetése Magyarország-szerte növelné a hatékonyságot, az egységesítést és a kiszámíthatóságot. A fogyasztók számára kihívást jelenthet a vízdíjak és azok kiszámítási módjának megtekintése. Jelenleg a tarifák nem könnyen hozzáférhetőek a nyilvánosság számára, és hiányzik a nemzeti szabályozó hatóság felügyelete. A szabályozó hatóságnak fel kell hatalmaznia a vízszolgáltatókat, hogy az átláthatóság fokozása és az ország közszolgáltatásokra vonatkozó szabályozási keretének és szabványainak javítása érdekében tegyék közzé a fogyasztási tarifákat az interneten. Végezetül a vízcsatlakozásra vágyó magyarországi ügyfelek számára lehetővé kell tenni, hogy saját vállalkozót bízzanak meg ahelyett, hogy a közműszolgáltatókra várnának. Ez nemcsak a folyamatot gyorsítaná fel, hanem erőforrásokat is felszabadítana a közműszolgáltatóknál, lehetővé téve számukra, hogy egyéb, magasabb prioritást élvező feladatokon dolgozzanak.

Vitarendezés

Magyarországon az egyik jelentős fejlesztendő terület a kis értékű követelésekkel foglalkozó bíróságok vagy eljárások létrehozása. A kereskedelmi jogviták idő- és költségigényesek lehetnek a kisvállalkozások számára. A

kis értékű követelésekkel foglalkozó bíróságok vagy eljárások, melyek Magyarországon jelenleg hiányoznak, jellemzően rövidebb határidőkkel és egyszerűbb szabályokkal dolgoznak, ami csökkenti az érintett felek költségeit. Ezen túlmenően nincs olyan jogi keret, amely kereskedelmi peres ügyekben meghatározná a szünetelés maximális

számát. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által javasolt ilyen korlátozások bevezetése szigorúbb határidőket biztosítana, és növelné a kereskedelmi peres eljárások hatékonyságát. Emellett a bírósági ítéletek kereshető adatbázisban való ingyenes hozzáférhetővé tétele növelné az igazságszolgáltatás átláthatóságát. Annak biztosítása, hogy az elsőfokú bíróságok valamennyi kereskedelmi ítélete elérhető legyen a vállalkozók és a jogalkalmazók számára, növelné az ügyek eredményeinek láthatóságát és erősítené a közbizalmat, ezáltal növelve a befektetők bizalmát a szabályozás alkalmazása iránt.

Vállalati fizetéseképtelenség

Bár a magyar fizetéseképtelenségi eljárások megfelelnek a nemzetközileg elismert bevált gyakorlatok többségének, néhány kulcsfontosságú területen van még mit javítani. Először is, a fizetéseképtelenségi eljárók kiválasztásának átláthatósága az

eljárás tisztességességének biztosítása érdekében naprakész lista fenntartását igényli. Emellett a helyi bíróságok technológiai infrastruktúrájának javítása elengedhetetlen az eljárások – különösen a virtuális tárgyalások – hatékony lefolytatásához. Az ítéletek időben történő közzététele és a lebontott statisztikák rendelkezésre állása fontos a fizetéseképtelenségi eljárások felgyorsítása és az átláthatóság növelése szempontjából. A további képzési programok elfogadása – mind a budapesti, mind a helyi bíróságok bevonásával – szintén hozzájárulna a régiókban mutatkozó kompetencia növeléséhez. Végezetül lépéseket kell tenni az ingatlanátruházások átláthatóságának fokozása érdekében, megfontolva az adósok szigorúbb felügyeletének bevezetését az ingatlanok eladása vagy elajándékozása során. A szakértők arról számoltak be, hogy egy vállalat felszámolásának késleltetése érdekében több esetben is csődeljárást alkalmaztak. Ezenkívül átláthatósággal kapcsolatos problémákról (az adósok a fizetéseképtelenség bejelentése előtt megpróbálják mesterségesen ügyletekkel eladni/elajándékozni eszközeiket a hitelezők egy kiválasztott csoportjának, és nem tartják be a *par condicio creditorum* elvét) is beszámoltak. Ennek keretében érdemes volna szilárdabb nyomon követési és jelentéstételi rendszereket bevezetni.

1. táblázat A magyarországi szabályozás javítására mutakozó potenciális lehetőségek összefoglalása

Téma	Fejlesztendő területek	Érintett érdekelt felek
Vállalkozás alapítása	A korlátolt felelősségű társaságokra vonatkozó indulótőke-követelmény megszüntetése	<ul style="list-style-type: none"> Igazságügyi Minisztérium
	A harmadik felek bevonásának opcionálissá tétele	<ul style="list-style-type: none"> Igazságügyi Minisztérium Cégbíróságok
	Megfontolandó a kereskedelmi kamarai nyilvántartásba vétel önkéntessé tétele	<ul style="list-style-type: none"> Magyar Kereskedelmi Kamara
Vállalkozás helye	Építési engedélyeztetés	
	A követelmények és szabályozások egységesítése	<ul style="list-style-type: none"> Miniszterelnökség Építésügyi és Közlekedési Minisztérium
	A végső ellenőrzések és jóváhagyások összevonása az építkezés befejezésekor	<ul style="list-style-type: none"> Miniszterelnökség Építésügyi és Közlekedési Minisztérium Megyei szintű kormányhivatalok Közműszolgáltatók
	Környezetvédelmi engedélyeztetés	
	Megfontolandó a bíróságon kívüli mechanizmusok beépítése	<ul style="list-style-type: none"> Miniszterelnökség Energiaügyi Minisztérium Nemzeti Hulladékgazdálkodás Pest Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Minisztérium
	A nyilvános hozzáférésnek a környezeti engedélyeztetési eljárásba való fokozott integrálása és a hozzáférés megkönnyítése	
	Ingatlanáruházás	
	A földhivatali adatbázisok integrálása más ügynökségek adatbázisaiba	<ul style="list-style-type: none"> Földhivatal Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV)
	Éves statisztikák közzététele a teljesített tranzakciókról és a földvitákról, valamint a tulajdonjogra vonatkozó adatok közzététele nemek szerinti bontásban	<ul style="list-style-type: none"> Földhivatal
	A földviták hatékony kezelésére szolgáló mechanizmusok bevezetése	
Közüzemi szolgáltatások	Áram	
	Az online pályázati platformok megerősítése és megvalósítása	<ul style="list-style-type: none"> Elosztó közművek
	Az átláthatóság és az elszámoltathatóság növelése statisztikák gyűjtésével és közzétételeivel	<ul style="list-style-type: none"> Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) Elosztó közművek Önkormányzatok Beszállítók Kormányhivatalok
	Az áramellátás követelményeinek leegyszerűsítése	
	Víz	
	Az új vízcsatlakozás kialakítási folyamatának felgyorsítása a jóváhagyási lépések számának csökkentésével	<ul style="list-style-type: none"> Építésügyi és Közlekedési Minisztérium Vízművek
	Lehetőség biztosítása az ügyfeleknek arra, hogy a teljes csatlakozási folyamatot a közüzemi szolgáltatóra bizzák	<ul style="list-style-type: none"> Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) Vízművek
	A vízdíjak átláthatóságának és szabályozásának növelése	

1. táblázat A magyarországi szabályozás javítására mutató potenciális lehetőségek összefoglalása

Téma	Fejlesztendő területek	Érintett érdekelt felek
Vitarendezés	Kis értékű követelésekkel foglalkozó bíróságok vagy kis értékű követelésekkel kapcsolatos eljárások bevezetése	<ul style="list-style-type: none"> Igazságügyi Minisztérium Magyarország Bíróságai
	A szünetelésre vonatkozó jogi korlátozások bevezetése	
	Bírósági ítéletek közzététele	
Vállalati fizetéseképtelenség	Az aktív fizetéseképtelenségi eljárók tevékenységének átláthatóbbá tétele	<ul style="list-style-type: none"> Igazságügyi Minisztérium Országos Bírósági Hivatal (OBH) Országos Bírói Tanács (OBT) Reorganizációs és Fizetéseképtelenségi Szakértők Egyesülete (RFE)
	A helyi bíróságok technológiai infrastruktúrájának javítása	
	Az ítéletek naprakész közzétételenek biztosítása	
	A statisztikák átláthatóságának biztosítása minden szinten	
	Fizetéseképtelenségi képzési programok végrehajtása helyi szinten	
	Tisztességes és egyenlő bánásmód biztosítása minden hitelezővel szemben	

Forrás: Subnational Business Ready